

Sivil Toplum Endeksi Projesi

STEP Sivil Toplum Ulusal Forumu Hareket Planları

Aşağıda yeralan hareket planları, herbiri Türkiye'nin değişik bölgelerinden ve çeşitli sektörlerinden gelen 95 sivil toplum paydaşının iki gün süren yoğun çalışmalarının ürünüdür. Forum'da STEP süreci ve araştırma bulguları katılımcılara sunulmuş, daha sonra atölyelere ayrılarak katılımcılardan Araştırma Bulguları Özet Raporu ışığında sivil toplumun *yapı, ortam, değerler* ve *etki* boyutlarına ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile tehdit ve fırsatlardan oluşan bir SWOT analizi yapmaları ve sivil toplumu geliştirmeye yönelik 'ortak' katılımlı hareket planları oluşturmaları istenmiştir.

Bu hareket planları Türkiye'de sivil toplumun en önemli sorunlarının önceliklendirilmesi, çözüme yönelik stratejik seçeneklerin belirlenmesi, bu seçeneklere ilişkin engeller, çözümler, aktörler ve başarı ölçütlerinin sıralanması gibi süreçlerin bir sonucu olup, STEP bulgularının faaliyete geçirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bölümün özellikle Türkiye'de sivil toplumun ve STK'ların güçlendirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmak isteyen diğer paydaşlar (devlet, donörler, akademi vb.) için faydalı olması umulmaktadır.

Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri
1.4 Organizasyon Düzeyi	STK'lar belirli bir vizyon doğrultusunda strateji oluşturarak etkili bir organizasyon yapısı kurup kurumsallaşamıyorlar	Kurumsal yapının gelişmesi, vizyon sahibi olmak	Örgütlenme, kolektif hareket etme bilincini arttırmaya ve örgütlenme özgürlüğünün geliştirilmesine yönelik kampanya ve lobi çalışması yapılması	Siyaset ve bazı kanunların engelleyiciliği, bürokrasi	Kaynak yaratmaya yönelik aktiviteler	Yüksek	Donörler Medya STK'lar Devlet Kanaat önderileri	Üye ve örgüt sayısındaki artış
			STK'ların örgüt içi kapasite geliştirme eğitimleri	Uygulamada kanun değişikliklerine ayak uyduramama	Farklı alanlardaki örgütlerin ortak sorunlara yönelik ortak kampanyalar düzenlemeleri			Medyada çıkan haberlerin sayısındaki artış
			STK destek merkezlerinin yaygınlaştırılması, kurulması ve güçlendirilmesi için çalışmalar yürütülmesi	Kültür (örgütlenme bilincini teşvik etmiyor)	Örgütlenme özgürlüğü ve kolektif harekete yönelik ulusal kampanya başlatma			Kaynak artışı
				Mevcut örgütlenme yapısı				Ortak hazırlanan kampanya sayısındaki artış
				Kaynakların yetersizliği				STK destek merkezlerinin sayısındaki artış
					Kapasite geliştirme eğitimlerinin ihtiyaç odaklı ve planlı yapılması			Tematik destek merkezi sayısındaki artış
					Bölgesel ihtiyaçlara yönelik destek merkezlerinin kurulması			Bölgesel destek merkezi sayısındaki artış
1.5 Sivil Toplumdaki İlişkiler	Paylaşılan kültürün olmadığı, iletişim araçlarının tanınmadığı/ kullanımının	Ortak çalışma ve işbirliği kültürü oluşturarak	A. İletişim Halkla ilişkiler Bilgisayar ve teknik	Kaynak yetersizliği Altyapı Bu aktivitelerin ticari	Üniversiteler Eğitim verecek kuruluşlardan talep, bilinç	Çok Yüksek	Üniversite / Akademi Halkla ilişkiler firmaları	Ortak proje sayısının, üye / gönüllü sayısının arttırılması

bilinmediği, kişisel erk ve statü mücadelelerinin, çıkar ve ideoloji farklılıkları gibi ayrılık noktalarının toplumsal / kurumsal amaçların önüne geçtiği bir sivil toplum	etkinlik ve verimliliğin artırılması	altyapı Medya konularında eğitimler	amaçla yapılması riski	arttırma, kontenjan konularında yardım alınması		Bilgisayar firmaları Eğitim merkezleri Gazeteler	Şemsiye kuruluş ve ağların artırılması. Daha destekleyici ortam ve yasal çerçeveler oluşması
		B. Ortam Bilgi bankaları / DIM Fuarlar Medya ilgisinin artırılması Haber listesi / forum	Ortak çalışma kültür eksikliği Kaynak yetersizliği STK ilgisizliği Dışlayıcı tavır	Ortak kültüre sahip STK'ların önderliği / girişimleri Uluslararası fonlar	Yüksek	STK'lar Bilgisayar firmaları Halkla ilişkiler firmaları	
		C. Kent Konseyleri ve YG21'lerin iletişim ve işbirliği platformları haline getirmek	Belediye hegemonyası Dışlayıcı tavır Bağlayıcı yada hukuki açıdan geçerli olmaması	Yasal düzenleme konusunda devlete baskı kampanyası	Orta	Yerel Gündem 21 Belediyeler Devlet	

Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabilirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri
2.4 Sosyo-kültürel bağlam: Güven, Hoşgörü ve Kamu ruhu	Güven Eksikliği	Güven tesis etmek ve STK'ların yararlarını anlatmak için, diyalog ve iletişim mekanizmaları kurmak	A. İletişime planlı şekilde enerji-zaman-bütçe ayırmak	- Hoşgörünün önündeki toplumsal kodlarımız. - Ötekine ön yargı - İletişim alanında profesyonel insan kaynağı eksikliği - İletişim kanallarını iyi bilmemek	-Markalaşmak, belirli alalarda uzmanlaşmak - Yerel ST İletişim Ajansları - Medyayı kullanma tekniklerini öğrenmek	Yüksek	Kurumların liderleri	- STK üyeliğinde artış, - Gönüllülük sayısında artış, - Kamuoyu araştırmaları, - Medyadaki pozitif yorumlardaki artışlar - Medyada STK'ların görünürlüğünün artması
			B. Katılımcı uygulamaların yaygınlaşması, farklı düşünen insanların birbirini dinlemesi ve farklılıklara saygı göstermeleri	STK'ların mevcut yönetişiminin dikey-hiyerarşik olması	Yatay yapılanma ve ağ yapıları	Yüksek	Medya temsilcileri, STK basın yetkilileri	
			C. Yazılı/görsel medya ile diyalogun geliştirilmesi	- Medya ön yargıyı besliyor - Medya önyargıları yıkmaya karşı duyarsız - Toplumsal faydayı haber değeri görmemesi	- Medya stratejisi oluşturmak - Ulusal / Yerel Medya Veritabanı yapmak - Gazetelerin ST sayfaları, TV ve radyoların ST programları yapmalarına ikna edilmesi - ST İletişim Ajansları kurulması	Yüksek	- Köşe yazarları - TV ve Radyo program yapımcıları - STK ağları - ST İletişim Ajansları	- STK üyeliğinde artış, - Gönüllülük sayısında artış, - Kamuoyu araştırmaları, - Medyadaki pozitif yorumlardaki artışlar - Medyada STK'ların görünürlüğünün artması

Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabilirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri
3.1 Demokrasi	STK'lar kendi yapılarında demokrasiyi uygulamamaktadır.	STK'ların kendi yapılarında demokratik bir yönetim uygulaması	STK'lar ile ilgili temel kavram ve ilkelerin belirlenmesi amacıyla bir konsey oluşturulması Bilinçlendirme ve etkileşim ortamlarının artırılması	İlkeleri belirleyecek konseyin belirlenmesi Kaynak bulunması	Konsey süreli oluşturulsun ve bağımsız olsun İlkelerin belirlenmesinde bir metodoloji oluşturulsun STK'ların kendi bütçelerinden kaynak ayırması Üyelerin yönetime talip olmasının özendirilmesi	Yüksek	STK'lar STK liderleri Fon sağlayıcılar Medya	Üyelerin yönetime katılım oranlarının artması
	STK'lar demokrasinin uygulanmasını teşvik edememektedir	STK'ların kendi demokratik yapıları ile model olarak diğer aktörlerde demokrasiyi teşvik etmeleri	Eğitim, bilinçlendirme ve etkileşim alanlarının artırılması Model olma Katılımcılığı teşvik Gençlerin ve dezavantajlı grupların yönetime ortak olmaya teşvik edilmesi	Demokrasiye Güvensizlik Bireylerarası Güvensizlik Zihinsel engel (zihin yapılarının hazır olmayışı)	Model olma Şeffaflık STK'ların birbirleri ve diğer aktörlerle oluşturulan etkileşim alanlarında bir araya gelmesi	Düşük: Kurumsal bazda yüksek olmakla birlikte toplumsal bazda uzun vadeli bir süreç	STK'lar STK liderleri Medya	

Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabilirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri
3.2.3 Şeffaflık	STK'ların sadece bütçeleri değil karar alma süreçleri de yeterince şeffaf değildir.	STK'ların bütçelerinin de karar alma süreçlerinin de üyelerine açık olması	Karar mekanizmalarında şeffaflığın sağlanması Faaliyetler ve bütçenin kamuya açık olması: para nereden geliyor nereye harcanyor gibi soruların yanıtlanması	Örgüt yönetimi ve yöneticiler	Şeffaflığı destekleyici hukuki düzenlemeler ve özendirici faaliyetler yapılması	Yüksek	Halk STK Üyeleri	Halktan ve üyelerden bilgi edinmek isteyip alanların sayısındaki artış
3.5 Cinsiyet Eşitliği	STK'larda kadın gönüllü sayısı oldukça yüksek olmasına rağmen kadınların karar mekanizmalarındaki yetkileri ve etkileri yetersizdir.	STK'ların örgüt kimliği dikkate alınarak yönetim ve karar mekanizmalarında katılımını yeterli sayıda tutmak amaçlı kota uygulaması	Kadınların sosyal yaşama daha çok katılma imkanı bulduğu ortamlar yaratılmalı STK'lar programlarını geliştirirken kadınlara daha duyarlı olmalı	Erkek egemen toplum yapısı Geleneksel yapı Eğitim seviyesi düşüklüğü Kadının toplumdaki geleneksel rolü	Eğitim programları ve eğitimlerin artırılması Kota uygulaması Sosyal ortamların yaratılması Katılımcılarda kadın-erkek dengesinin gözetilmesi Bilinçlendirme çalışmaları Kadınların bireysel olarak bu konuyu gündemlerine almaları	Çok Yüksek	Kadınlar Kadın kuruluşları Medya Diğer STK'lar	Kadınların temsiliyet oranının artması
3.6 Yoksulluğu azaltma	Yoksulluğa STK'ların gündeminde yeterince yer verilmiyor.	Yoksulluğu STK'ların gündemine alması Makro ekonomilere etki etmeleri	STK'ların yoksullukla ilgili dengeleri gözetin stratejilere sahip olması STK'ların bu konuda baskı grupları oluşturması	Zihinsel yapı: STK'lar kendi çalışma alanları dışında bir alanda çalışmaya sıcak bakmıyorlar	Bireysel kapasiteleri geliştirme Eğitim Meslek edindirme ve Hükümet politikalarında değişim	Düşük	STK liderleri STK'lar Hükümet Kalkınma kuruluşları	Çocuk ölüm oranlarının düşmesi İnsani gelişme endeksinde sıramızın yükselmesi

Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabilirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri
4.1 Kamu Politikalarını Etkileme	STK'lar kamu politikalarını etkilemede somut ve gerçekçi çözüm önerileri getiremiyor.	STK'ların çözüm üretebilmeleri yönünde hem yerel hem de ülke genelinde doğru ve pratik çözüm üretebilmeleri yönünde çalışma yapması	Mekanizma oluşturulması (STK'ların devletle ve kendi aralarında)	Bilgi eksikliği Sürece katılmadaki zorluklar Bürokrasi STK'ların birbiriyle rekabet halinde çalışması STK'ların İç ve Dış Temsiliyeti konusunun aşılammaması	Yasama sürecine STK katılımının sağlanması için mekanizmalar Özellikle kamu-STK işbirliğini tanımlayan bir çerçeve STK liderliğinde dönüşümlü temsiliyet	Yüksek	STK ağları Devlet Uluslararası Kurumlar Medya Özel Sektör	Sürece katılımın sayısının artması Kamu politikaları üzerinde değişim yaratabilen vakaların sayılarının artması
			STK kapasitesinin geliştirilmesi	Katılımcılık İnsan kaynağı ve yönetimi Araçlar ve yöntemler (strateji geliştirmek, kampanya yapmak, lobi yapmak)	STK'lara savunuculuk ve kamu politikalarını etkileme konularında eğitim ve destek verilmesi 4.4.1 vatandaşların bilgilendirilip eğitilmesi İç iletişim	Yüksek	STK ağları Üniversiteler Donörler	
			STK'lar arası işbirliğinin geliştirilmesi	STK'lar arası kopukluk Koalisyonların nasıl kurulacağı ya da işleyeceği konusunda bilgi eksikliği Şeffaflık (proje, içerik vs. paylaşımı azlığı)	Baskı grupları oluşturmak Networking Koalisyon kurma / kampanya düzenleme gibi konularda eğitim verilmesi	Yüksek	STK ağları ve eğitim merkezleri STK'lar	
Alt Boyut	Sorun	Hedeflenen Amaç	Stratejik Seçenekler	Engeller	Çözümler	Yapılabilirlik	Aktörler	Başarı Ölçütleri

<p>4.4.1 Vatandaşların bilgilendirilmesi/ eğitilmesi</p>	<p>STK'lar bu alanda yeterince geniş kitlelere ulaşamadığı için yeterli etkiyi oluşturamıyorlar.</p> <p>STK'lar kamuoyundan kopuklar ve ne kendi aralarında ne de halka mesajlarını ulaştıramıyorlar.</p>	<p>Vatandaşlık ve toplum bilincinin geliştirilmesi için STK'ların bu amaca yönelik kapasitelerinin artırılarak daha geniş kriterlere ulaşmaları</p>	<p>Hedef kitlelerin ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi için sürekli ve sistematik saha araştırmaları yapılması.</p> <p>STK'ların yasal gereksinimlerinin yanında başka yönetim ve denetim organları (dernekler içinde oluşturulabilecek komisyonlar gibi) geliştirilmesi.</p> <p>Medyanın daha etkin bir biçimde kullanılması</p> <p>Halkı bilinçlendirebilecek ve hedef kitlelerin aktif katılımını sağlayacak projeler ve faaliyetler yapmak</p>	<p>Mali kaynak eksikliği</p> <p>STK'larda yeterli insan gücü olmaması</p> <p>STKlar arasında (özellikle ortak amaçlı) iletişim ağı ve işbirliği eksikliği</p>	<p>Sürdürülebilirliğin sağlanması yolunda mali kaynakların ve gelir getirici faaliyetlerin kullanılması</p> <p>Mevcut STK ağları ile en üst düzeyde ilişkilerin gerçekleştirilmesi ve yeni ağlar kurulması</p> <p>STK'larda yeterli ve yetişkin insan gücü elde etmek için çalışanların eğitilmesi.</p>	<p>Çok yüksek</p>	<p>STK ağları</p> <p>Devlet (yerel ve ulusal)</p> <p>Medya</p> <p>Üye tabanı</p>	<p>Üyelerin artması</p> <p>Medyada görünürlüğün artması</p> <p>STK faaliyetleri sayesinde toplum bilincinin yükselmesi</p>
--	---	---	---	---	---	-------------------	--	--

Yapı Boyutu Çalışma Grubu: 18 kişi

1. Bülent Özden / Tarih Vakfı
2. Çağlayan Koşal / Beyoğlu Yerel Sivil Güç Birliği Merkezi
3. Devim Barçak / Sokak Çocuklarını Koruma Derneği - ADANA
4. Gülgün Erdoğan Tosun / Ege Üniversitesi - İZMİR
5. Gonca Ercegil / Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği - İZMİR
6. İdil Eser / Sivil Toplum Kamu İşbirliği Projesi (SKIP) - ANKARA
7. Laden Yurttagiler / İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi
8. Lebib Mısırlı / Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği
9. Medeni Alpkaya / Eğitim Sen Diyarbakır Şubesi - DİYARBAKIR
10. Mehmet Nurterzi / İnsan Hakları Gündemi Derneği - İZMİR
11. Mehmet Şerif Baltaç / Diyarbakır Kalkınma Merkezi Kooperatifi - DİYARBAKIR
12. Mustafa Mente / Sektörel Dernekler Federasyonu
13. Özlem Değirmencioglu / Türkiye Kalite Derneği İzmir Şubesi - İZMİR
14. Recep Kavuş / Hasankeyf Gönüllüleri Derneği - BATMAN
15. Sevim Çebi / Türk Kadınlar Birliği Derneği - ERZURUM
16. Sunay Demircan / Sivil Toplum Gelistirme Merkezi - ANKARA
17. Z. Bilgi Buluş / BM GEF Küçük Destek Programı(SGP) - ANKARA
18. Zeynep Uluer Ertekin / Özel Sektör Gönüllüler Derneği

Ortam Boyutu Çalışma Grubu: 14 Kişi

1. Başak Ersen / TÜSEV
2. Deniz van Basselaere / Nestle Türkiye Gıda Sanayii
3. Emrah Aslan / Sosyal Demokrasi Vakfı
4. Fatma Kenger Kaya / Yerel Gündem 21 Kadın Meclisi - ADANA
5. Fügen Polat / Van Kadın Derneği - VAN
6. İbrahim Altan / Deniz Feneri Derneği
7. İlhan Doğuş / Sosyal Demokrasi Vakfı
8. Leyla Şen / Bilkent Üniversitesi - ANKARA
9. Mehmet Ali Küçükçavuş / Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu -ANKARA
10. Murat / Uluslar arası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı
11. Serdar Dinler / Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği - ANKARA
12. Şentürk Uzun / Dernekler Dairesi Başkanı - ANKARA
13. Şeyhmus Diken / Anadolu Kültür Derneği - DİYARBAKIR
14. Umut Güner / KAOS GL - ANKARA

Değerler Boyutu Çalışma Grubu: 16 kişi

1. Ali Necati Koçak / Sosyal Demokrasi Vakfı - ANKARA
2. Batuhan Aydagül / Eğitim Reformu Girişimi
3. Edibe Şahin / Başak Sanat Kültür Vakfı
4. Ekrem Eddy Güzeldere / Heinrich Böll Vakfı
5. Gülseren Demir / Van Kadın Derneği - VAN
6. Halil Nalçaoğlu / İstanbul Bilgi Üniversitesi
7. Hülya Denizalp / ASHOKA
8. Işıl Uyanık / Deniz Feneri Derneği
9. İlker Danışoğlu / Adana Çevre ve Tüketici Koruma Derneği - ADANA
10. Mukadder Yardımcıel / Doğan Haber Ajansı - KARS
11. Mustafa Sarı / Doğa Gözcüleri Derneği - VAN
12. Müzeyyen Şenbayrak / GAP BKİ - ŞANLIURFA
13. Necmettin Yemiş / Genç Girişimciler Derneği - ANKARA
14. Rana Birden / Bahçeşehir Üniversitesi
15. Safiye Özdemir / Başkent Kadın Platformu Derneği - TOKAT
16. Ural Aküzüm / ARI Hareketi

Etki Boyutu Çalışma Grubu: 23 kişi

1. Ali Dinigüzel / KESK - ADANA
2. Ali Samed Ulu / Toplum Gönüllüleri Vakfı - KAHRAMANMARAŞ
3. Arzu Odabaşı Sarı / İktisadi Kalkınma Vakfı
4. Ayşe Yırcalı / TESEV
5. Aziz Çelik / Kristal-İş Sendikası
6. Celal İnal / Toplum Sorunlarını Araştırma Merkezi - ANKARA
7. Ceren Lordoğlu Düz /AÇEV
8. Doğan Bermek / Alevi Vakıfları Federasyonu
9. Filiz Bikmen / TÜSEV
10. Firdevs Korkoğlu / TÜKODER)
11. Gül Erdost / Eveksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu - ANKARA
12. Işıl Uyanık / Deniz Feneri Derneği
13. İdris Kardeş / SODEV
14. İlhami Yıldız / Makedonya Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği - İZMİR
15. Mehmet Saraç / Diyarbakır İl Dernekler Müdürlüğü - DİYARBAKIR
16. Oktay Konyar / Bergama Köylüleri Hareketi - İZMİR
17. Özgür Öner / Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği - ADANA
18. Rana Zincir Celal / Chrest Vakfı
19. Seda Yılmaz / Sürekli Eğitim, Sağlık ve Kültür Vakfı - ANKARA
20. Sertaç Karakaş / Deniz Feneri Derneği

21. Sinan Kutay / İnsan Hakları Derneği - TRABZON
22. Sülün Falay / Tarih Vakfı
23. Ulrike Defner / Heinrich Böll Vakfı